

КРАСИМИРА ЧАКЪРОВА НА 60 ГОДИНИ

През 2025 г. празнува своя 60-годишен юбилей доц. д-р Красимира Чакърова – специалист по българска морфология и стилистика със собствен почерк и иновативен подход към езика. Пряка възпитаничка на доайнена на Пловдивската лингвистична школа – проф. д.ф.н. Иван Куцаров, тя продължава делото му и служи като вдъхновение на редица млади учени, насърчавайки ги да развиват граматичния си потенциал. Автор на идейния проект и „туптящото сърце“ на общофакултетската олимпиада по българска морфология, която се провежда ежегодно в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ от 1999 г. насам.

Красимира Ангелова Чакърова е родена на 10.04.1965 г. в гр. Пловдив, където през 1983 г. завършва средното си образование в ЕСПУ „Димитър Благоев“ (днес ГХП „Св. св. Кирил и Методий“). През периода 1984–1989 г. е студентка по специалност „Българска филология“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, откъдето се дипломира като магистър, защитавайки дипломна работа на тема *Българският конклузив и функционалните му еквиваленти в сърбохърватския език*. В периода 1989–1990 г. е учител по български език и литература в ОМГ „Акад. Кирил Попов“, гр. Пловдив. През 1990 г. печели докторантски конкурс по съвременен български език към Катедрата по български език в ПУ „Паисий Хилендарски“, където е редовен докторант до 1993 г., от 1994 г. е назначена като редовен асистент, а от 1999 г. – като главен асистент. През 2000 г. защитава докторската си дисертация *Категорията кратност в съвременния български книжовен език* с научен ръководител проф. д.ф.н. Иван Куцаров и получава научната степен „доктор“, а през 2003 г. излиза монографията ѝ *Аспектуалност и количество* – плод на дългогодишни научни проучвания, която е наградена с грамота за високи научни постижения от Съюза на учените в България. От 2006 г. е редовен доцент по съвременен български език (морфология) в ПУ „Паисий Хилендарски“, като темата на хабилитационния ѝ труд е *Императивът в съвременния български език*. Като доцент в Катедрата по български език води лекционни курсове по дисциплините: *Морфология на съвременния български език*, *Българска аспектология*, *Съпоставителна аспектология (вид и видови значения в българския и английския език)*, *Функционална граматика*, *Увод в редактирането*, *Езикът на медиите*, *Редактиране на преводен текст*, *Език и стил на бизнес доку-*

ментацията, Бизнес комуникации, както и семинарни занятия по *Морфология на съвременния български език* и *Стилистика на съвременния български език*. През периода 2006–2016 г. е преподавател по български език на чуждестранни студенти в Университета по хранителни технологии – Пловдив (на втори трудов договор), където е избрана за директор на Департамента за езиково обучение, физическо възпитание и спорт. От 2011 г. досега е хоноруван преподавател в магистърска програма „PR на арторганизациите“ в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, гр. Пловдив, където води лекционен курс по бизнес комуникация.

Съществена част от професионалния път на К. Чакърова заема административната ѝ дейност и управленският ѝ опит. Има два мандата като заместник-декан на Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ (2011–2015 г.; 2023 – досега). Освен като директор на ДЕОФВС в УХТ – Пловдив, е директор на Департамента за езикова и специализирана подготовка на чуждестранни студенти в ПУ „Паисий Хилендарски“ от 2019 г. досега. От 2009 г. е председател на секция „Филология“ към Съюза на учените – Пловдив. През 2011–2015 г. е член и ръководител на ЕГ към НАОА за програмна акредитация на висши училища. Ръководител е на Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ (от 2001). К. Чакърова е и организатор на две значими събития, отбелязвани ежегодно във Филологическия факултет на ПУ, чието начало е поставено през 1999 г. – Националната научна конференция за студенти и докторанти и Общофакултетската олимпиада по българска морфология. Главен редактор е на Годишника *Verba iuvenium*. К. Чакърова е научен ръководител на забележителния брой от общо 115 успешно защитили дипломанти. Под нейното научно ръководство седем докторанти успешно защитават докторските си дисертации в областта на съвременната българска морфология.

Научните търсения на К. Чакърова са в областта на морфологията и стилистиката на съвременния български език, сравнителната граматика на славянските езици, съпоставителната аспектология и психолингвистиката. Задълбочено изследва лексикално-граматичната категория *вид на глагола*, детайлно проучва *императива* като субективномодална грамема, а в по-новите си изследвания се съсредоточава върху лингво-философските аспекти на *отрицанието* в съвременния български език.

В *Аспектуалност и количество* (2003) К. Чакърова представя свой авторов модел на видовете отношения в съвременния български език, интерпретирайки българския глаголен вид като тричленна категория, формирала се в резултат на сложни взаимодействия между частните функционално-семантични полета в сферата на аспектуалността. К. Чакърова защитава становището, че същинските видове в структурата на категорията са два, а именно – *несвършен* и *свършен вид*, противо-

поставящи се помежду си както граматически, така и лексикалносемантически (което означава, че категорията е лексикално-граматична). К. Чакърова въвежда термина *итератив*, който според нея е „вид“ само в широк смисъл, вид „по съвместителство“, „функционален биаспектив“, понеже в граматичен смисъл е маркиран не по „видовост“, а по кратност, тъй като изразява идеята за повторение на дадено комплексно действие без указание за времеви или пространствен предел.

За нуждите на обучението на студентите К. Чакърова съставя *Помагалo по българска морфология* (2000), като през 2024 г. авторката публикува второ, преработено и допълнено издание. Помагалото е предназначено най-вече за възпитаниците на филологическите специалности в Пловдивския университет, но предизвиква интереса на преподаватели и студенти и от други университетски центрове. Съдържа разнообразни морфологични задачи, статии, посветени на някои дискуссионни въпроси на глаголната морфология, тематично подобрени библиографски източници.

Феноменът стилистична грешка (1999) е колективна монография на К. Чакърова и П. Костова, посветена на недостатъчно проучените въпроси за същността и видовете стилистични отклонения. Засегнат е важният теоретичен проблем, свързан с класификацията на типовете стилистични грешки. В хода на изложението са коментирани *алогизмът*, *амфиболията*, *брахилогията*, *хипербатът*, *плеоназмът* и *езиковият шаблон*, като е приведен богат илюстративен материал от медийни текстове, кандидатстудентски съчинения и др. източници. Изключително ценни за всеки автор са посочените начини за редактиране на всяка група стилистични отклонения.

Формално-семантичните и функционалните особености на членовете на морфологичната категория наклонение са обект на анализ в голяма част от научните публикации на К. Чакърова. Тя е автор на първата монография, посветена на субективномодалната грамема *императив* – *Императивът в съвременния български език* (2009). При описанието на езиковите факти в книгата са съчетани морфологичният, сравнителният, функционално-семантичният и стилистичният анализ. В нея за пръв път е използвана идентификационна матрица, чрез която се проверява степента на граматикализация на различните аналитични конструкции. Авторката обръща внимание на въпроса, свързан с взаимодействието на императива и останалите граматикализирани значения на българския глагол: лице, число, време, залог, вид на изказването, вид на глагола. Като учен славист К. Чакърова разкрива типологическата специфика на българския императив в сравнение с императива в останалите славянски езици. Проследяването на начините, по които се използва императивът в разговорния, публицистичния, научния и административния функцио-

нален стил, утвърждава К. Чакърва като изтъкнат познавач на проблемите на съвременната стилистика.

Честит юбилей, доц. Чакърва! Нека здравето, щастието и любовта бъдат винаги неизменни и равнопоставени грамими във Вашата морфологична категория и нека все така вдъхновено продължавате да преподавате и изследвате морфологията на сърцето!

Vasil Stamenov, PhD

ORCID: 0009-0002-9130-3746

Department of Pedagogical, Natural and Humanitarian Sciences

Paisii Hilendarski University of Plovdiv

Campus "Lyuben Karavelov"

Kardzhali, Bulgaria

e-mail: v.stamenov@uni-plovdiv.bg

Diana Markova, PhD

ORCID: 0009-0002-9130-3746

Department of Languages and Specialized Training

Medical University of Plovdiv

Plovdiv, Bulgaria

e-mail: diana.markova@mu-plovdiv.bg